

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การต่อสู้ของผู้หญิงชุมชนป้อมมหากาฬในการต่อต้านการไล่อื้อ (The struggle of "women of Pom Mahakarn" against the relocation policy)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวภาวิณี ไชยภาค (Miss Pavinee Chaipak)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นลินี ดันธุนิตย์
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การศึกษา การต่อสู้ของผู้หญิงชุมชนป้อมมหากาฬในการต่อต้านการไล่อื้อโดย กรุงเทพมหานคร(กทม.) นี้ ใช้วิธีวิทยาการศึกษาเชิงชาติพันธุ์วรรณาแนวสังคมนิยมชีวิตประจำวัน ผ่านประสบการณ์ชีวิตผู้หญิง 9 คน ที่มีความแตกต่างกันในการเข้ามาอยู่ในชุมชน อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพครอบครัว ลักษณะการอยู่อาศัย และการร่วมทำกิจกรรมด้วย 4 คำถามหลักคือ 1) ผู้หญิงใช้ชีวิตประจำวันอย่างไรในสถานการณ์ที่ชุมชนกำลังถูกไล่อื้อ 2) ทำไมผู้หญิงถึงต้องออกมาต่อสู้ 3) การต่อสู้ของผู้หญิงมีผลต่อการเคลื่อนไหวของชุมชนอย่างไร 4) ผู้หญิงได้เรียนรู้บทเรียนประสบการณ์จากการต่อสู้ที่ผ่านมาอย่างไร โดยนำแนวคิดสตรีนิยมสายมาร์กซิสต์ (Marxist Feminist) แนวคิดชีวิตประจำวัน ของมิลเชล เดอร์เซโต (Michel de Certeau) และแนวคิดการเมืองแบบสตรีนิยม (Feminist Politic) ร่วมอธิบาย

จากการศึกษาพบว่า ความเป็นชุมชนป้อมมหากาฬเกิดขึ้นได้จากการพึ่งพาอาศัยกัน บนพื้นฐานของการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในชุมชน มิได้มีเพียง "ประวัติศาสตร์ของพื้นที่" อันเป็นที่มาของการอนุรักษ์ย่านเก่า และการเปิดพื้นที่ให้โล่งเป็นสวนสาธารณะเท่านั้นที่กำหนดชีวิตผู้คน อย่างที่กทม.ประกาศไล่อื้อชุมชน แต่ผู้หญิง 9 คนได้ร่วมกัน "สร้าง" ประวัติศาสตร์ จากการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อนำไปสู่การจัดการพื้นที่ที่พวกเธอและเขาสามารถดำเนินชีวิตอยู่ต่อไปได้ควบคู่ไปกับการทำมาหากินในรูปแบบแรงงานนอกระบบ การขายอาหารราคาถูกเพื่อหล่อเลี้ยงการดำรงชีวิตให้กับคนเมือง ในแง่ "บ้าน" สำหรับผู้หญิงชุมชนป้อมมหากาฬจึงเป็นทั้ง "ที่อยู่อาศัย"

และ “สถานประกอบการ” เพื่อเลี้ยงชีวิต ครอบครัว ชุมชน และสังคมโดยรอบ ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้เธอต่อสู้หมดยุคหน้าดัก

สำหรับการจัดการชีวิตแต่ละวันที่ต้องต่อสู้ของผู้หญิงในฐานะแม่/เมีย หรือลูกสาวแม่ค้า สมาชิกของชุมชน และ/หรือนักกิจกรรมทางสังคมฯ แต่เธอก็สามารถจัดลำดับความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่าง “การต่อสู้ในชีวิตส่วนตัว” เพื่อทำมาหากินเลี้ยงปากท้องและ “การต่อสู้ร่วมกับชุมชน” เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิตให้มากขึ้นได้เป็นอย่างดี แสดงให้เห็นว่า ผู้หญิงมีส่วนสำคัญในการเสริมพลังอำนาจให้กับการเคลื่อนไหวของชุมชนบนพื้นฐานการต่อสู้ที่มาจากการดำรงชีวิต อันเป็นเรื่องส่วนตัวที่ซ้อนทับอยู่กับปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคม ซึ่งการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับขบวนการต่อสู้ภาคประชาชนที่ผ่านมามักจะละเลยในมิตินี้